

Andżelika Kuźnar

Recenzja książki Pawła Bożyka "Globalization and the transformation of foreign economic policy"

International Journal of Management and Economics 20, 152-154

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Andżelika Kuźnar

Recenzja książki Pawła Bożyka *Globalization and the Transformation of Foreign Economic Policy*¹

Recenzowana książka wydana została jako część serii „Transition and Development”, która ma na celu upowszechnianie prac badawczych na temat społeczeństw krajów w okresie transformacji oraz rozwijających się. Książka napisana przez profesora Pawła Bożyka dobrze wpisuje się w tak postawiony cel.

Publikacja składa się z dwóch części i 10 rozdziałów. Pierwsza część, obejmująca rozdziały 1–6, zawiera omówienie zasad zagranicznej, międzynarodowej i globalnej polityki ekonomicznej; druga, obejmująca rozdziały 7–9 weryfikuje te zasady w praktyce gospodarczej poszczególnych grup krajów. Rozdział 10 ma charakter podsumowujący.

W rozdziale pierwszym autor podejmuje próbę naukowego wyjaśnienia fenomenu globalizacji oraz zagrożeń i korzyści związanych z jej dynamicznym rozwojem. Zastanawia się także nad możliwymi kierunkami polityki gospodarczej w warunkach globalizacji.

Rozdział drugi stanowi bardzo systematyczny wykład na temat zagranicznej polityki ekonomicznej: jej definicji, typów, celów, środków i narzędzi. Rozwinięciem tego rozdziału są dwa kolejne, w których szczegółowo zostały omówione sposoby oddziaływania narzędzi makroekonomicznych i mikroekonomicznych na stosunki gospodarcze z zagranicą. O ile zazwyczaj, w tradycyjnym kursie na temat polityki handlowej, uwaga autorów skupia się głównie na narzędziach mikroekonomicznych (taryfowe, para- i pozataryfowe), Paweł Bożyk wykracza poza to ujęcie, prezentując takie elementy polityki makroekonomicznej, jak polityka kursu walutowego, stopy procentowej, polityka pieniężna, fiskalna, dochodowa i budżetowa. W sytuacji coraz bardziej powszechnego ograniczania wpływu narzędzi mikroekonomicznych na politykę handlową (m.in. wskutek działalności WTO, ale i rozszerzania zasięgu regionalnych porozumień integracyjnych), jak również z powodu ciągle rosnących powiązań gospodarczych z zagranicą, nieograniczających się już wyłącznie do obrotów towarowych, niezwykle istotne wydaje się dogłębne analizowanie wpływu decyzji z zakresu polityki makroekonomicznej na podmioty uczestniczące w międzynarodowych stosunkach gospodarczych.

W rozdziale piątym przedstawiona została koncepcja międzynarodowej polityki ekonomicznej, jej celów, środków i narzędzi oraz krótka charakterystyka podmiotów zaangażowanych w jej prowadzenie (państwa, międzynarodowe organizacje gospodar-

cze, ugrupowania integracyjne, korporacje transnarodowe i kartele międzynarodowe). Kolejny rozdział poświęcony został globalnej polityce ekonomicznej. Autor wyjaśnia tutaj pojęcie takiej polityki, jej formy i sposoby prowadzenia oraz analizuje zależności między zagraniczną i międzynarodową a globalną polityką ekonomiczną. Paweł Bożyk rozróżnia globalną politykę typu *software* oraz *hardware*. Pierwszy rodzaj pojawia się wówczas, gdy kraje uczestniczące w procesie globalizacji prowadzą jedynie jednolitą zagraniczną politykę ekonomiczną, natomiast polityki makroekonomiczne pozostają w wyłącznej gestii tych krajów. Instytucjonalnymi formami tego typu polityki są strefa wolnego handlu, unia celna, wspólny rynek. Polityka drugiego rodzaju jest wynikiem ujednoczenia zarówno polityki mikro- jak i makroekonomicznej. Przejawia się ona zasadniczo w dwóch formach: unii walutowej i unii gospodarczej.

Rozdział siódmy stanowi wprowadzenie do drugiej części książki, poświęconej egemplifikacji zagranicznej i międzynarodowej polityki ekonomicznej w okresie od zakończenia drugiej wojny światowej do początku XXI wieku. Badaniu poddane zostały tutaj zmiany celów, środków i narzędzi tej polityki w czterech grupach krajów: wysoko rozwiniętych, nowo uprzemysłowionych, rozwijających się oraz transformujących swoje gospodarki. Omówiono zróżnicowanie polityki ekonomicznej w ramach tych grup z uwzględnieniem przyczyn występujących różnic.

Specyfika zagranicznej polityki ekonomicznej prowadzonej przez kraje transformujące swe systemy gospodarcze i polityczne, jak również wieloletnie badania naukowe autora w tej dziedzinie sprawiły, że krajom tym poświęcone zostały kolejne dwa odrębne, dość obszernie rozdziały. W rozdziale ósmym Paweł Bożyk stwierdza, że w przypadku krajów Europy Środkowej i Wschodniej trudno mówić o ewolucji zagranicznej polityki ekonomicznej, jako że zmiany tu zachodzące miały raczej charakter rewolucyjny, a kształt tej polityki zdeterminowany został całkowicie przez dwie radykalne transformacje. Dalej autor ocenia skutki transformacji polityki gospodarczej w krajach regionu, wskazując na różnice między osiągnięciami poszczególnych państw. Szczególnie interesujący jest fragment dotyczący procesu umiędzynarodawiania polityki ekonomicznej krajów Europy Środkowej i Wschodniej oraz możliwości globalizacji tej polityki z uwzględnieniem dwóch scenariuszy: globalizacji typu *hardware* (sposób radykalny) i typu *software* (metoda łagodniejsza). Kolejny rozdział dotyczy Chin, kraju, którego zagraniczna polityka ekonomiczna, w przeciwieństwie do wszystkich wspomnianych wyżej grup krajów, jest determinowana głównie przez czynniki wewnętrzne (ze względu na duży potencjał ludnościowy i gospodarczy). Podobnie jak w poprzednim rozdziale, autor najpierw omawia etapy zagranicznej polityki ekonomicznej, a następnie zastanawia się nad metodami globalizacji gospodarki chińskiej, wskazując, że jest to proces polegający na łączeniu elementów typu *hardware* i *software*. Sposoby tej globalizacji są następnie omówione w perspektywie historycznej. Biorąc pod uwagę rosnące znaczenie Chin w gospodarce światowej oraz wpływ na procesy ogólnoświatowej globalizacji, rozdział ten ma szczególnie ważne znaczenie.

W podsumowaniu książki Paweł Bożyk dokonuje pewnych teoretycznych uogólnień rozwoju zagranicznej polityki ekonomicznej. Pokazuje jej ewolucję od autonomicznej, przez umowną, aż do polityki globalnej.

Recenzowana książka, oprócz uporządkowania i wprowadzenia wielu nowych terminów związanych z zagraniczną polityką ekonomiczną, porusza bardzo aktualne problemy, skupiając się na zachodzących w ciągu półwiecza zmianach tej polityki. Autor nie stara się jednak oceniać tych procesów, przedstawiając obiektywne poglądy na temat przyczyn i skutków tych zmian. Książka została napisana w sposób bardzo jasny, przejrzysty. Autor nie przytłacza czytelnika dużą ilością danych statystycznych, powołując się na nie tylko dla poparcia najważniejszych tez. Zaletą są także ilustracje graficzne wyjaśniające kluczowe problemy poruszane w tekście.

Przypisy

¹ P. Bożyk, *Globalization and the Transformation of Foreign Economic Policy*, Ashgate Pub., Aldershot 2006.